

Dạy bé tập nói và nói cùng con

Còn gì hạnh phúc bằng khi nghe trẻ bi bô. Nhưng sao bé sắp hai tuổi mà vẫn chưa biết nói? Bạn bắt đầu cảm thấy lo lắng...

Học nói là một bước quan trọng đánh dấu sự phát triển của trẻ. Dạy con tập nói không phải là một công việc quá khó khăn nhưng cũng chẳng mấy dễ dàng.

Ở thời kỳ đầu, bé “trò chuyện” bằng cách chỉ trỏ, kêu u oa, khóc hay quấy đạp. Từ 9 đến 14 tháng tuổi, trẻ bắt đầu phát âm những từ đầu tiên. Các giai đoạn phát triển ngôn ngữ thông thường của bé có thể tóm tắt như sau:

Những biểu hiện phát triển bình thường:

Từ 12 đến 15 tháng

Trẻ ở tuổi này đã phát được khá nhiều âm và ít nhất nói được một hoặc hai từ đúng (không bao gồm “mẹ” và “bà”). Các danh từ thường được nói trước, như “bé” và “bóng”. Con bạn cũng đã có thể hiểu và tuân theo những chỉ dẫn (câu lệnh) đơn lẻ, chẳng hạn “đưa cho mẹ quả bóng”.

Từ 18 đến 24 tháng

Trẻ phải có vốn từ khoảng 20 từ vào lúc 18 tháng tuổi và 50 hoặc hơn vào thời điểm lên 2. Ở 2 tuổi, trẻ đã học được cách kết nối 2 từ, ví dụ “bé khóc” hoặc “bố béo”. Trẻ 2 tuổi cũng có thể thực hiện được các chỉ dẫn hai bước, ví dụ “nhặt quả bóng lên và đưa cho bố cái cốc”.

Từ 2 đến 3 tuổi

Cha mẹ thường chứng kiến sự “bùng nổ” trong ngôn ngữ của trẻ trong giai đoạn này. Vốn từ của trẻ sẽ tăng lên (tới mức không thể đếm được) và bé sẽ kết hợp ba hoặc nhiều từ hơn trong một câu.

Khả năng hiểu cũng tăng lên – vào năm 3 tuổi, bé sẽ bắt đầu hiểu “đặt nó lên bàn” hoặc “đặt nó dưới gầm giường” nghĩa là gì. Con bạn cũng sẽ bắt đầu phân biệt được màu sắc và hiểu các khái niệm mô tả (như to lớn, nhỏ).

Sự khác biệt giữa nói và ngôn ngữ

Khả năng nói và ngôn ngữ thường được đánh đồng, nhưng thực ra có sự khác biệt giữa hai điều này:

- Nói là sự bộc lộ ngôn ngữ thành lời, bao gồm việc phát âm rõ ràng.
- Ngôn ngữ là khái niệm rộng hơn và để chỉ toàn bộ hệ thống bày tỏ và tiếp nhận thông tin theo một cách có nghĩa. Đó là sự hiểu và được hiểu thông qua giao tiếp – bằng lời, bằng cử chỉ và bằng chữ viết.

Một đứa trẻ gặp trục trặc về ngôn ngữ có thể phát âm từ khá tốt, nhưng lại không thể ghép 2 hoặc hơn 2 từ với nhau. Một em bé khác nói khó hiểu, nhưng bé lại có thể sử dụng các từ và cụm từ để bày tỏ ý kiến của mình. Và một bé khác nữa có thể phát âm tốt nhưng lại khó khăn trong việc hiểu các câu lệnh (chỉ dẫn).

Những dấu hiệu cảnh báo trẻ có vấn đề:

Bé sơ sinh không đáp ứng với âm thanh hoặc không phát ra âm thanh nào thì đặc biệt cần chú ý. Từ 12 đến 24 tháng, những trẻ có dấu hiệu sau cần chú ý:

- Không sử dụng điệu bộ, cử chỉ, chẳng hạn chỉ hoặc vẫy tay bye-bye khi được 12 tháng tuổi
- Thích dùng cử chỉ hơn là lời nói để giao tiếp khi đến 18 tháng tuổi
- Không bắt chước được âm thanh khi 18 tháng tuổi
- Có khó khăn trong việc hiểu các yêu cầu đơn giản

Bạn nên đưa bé đi khám nếu trẻ trên 2 tuổi:

- Chỉ có thể bắt chước âm thanh hoặc hành động và không tự mình phát âm từ hoặc các cụm từ
- Chỉ nói một số âm thanh hoặc từ nào đó lặp đi lặp lại và không thể sử dụng ngôn ngữ nói để trò chuyện ngoài những nhu cầu thiết yếu
- Không thể tuân theo các chỉ dẫn đơn giản
- Có giọng nói khác thường (nghe như giọng mũi hoặc the thé)
- Khó khăn trong việc hiểu ở tuổi này. Cha mẹ phải hiểu được khoảng một nửa số từ trẻ nói ra khi 2 tuổi và khoảng 3/4 vào lúc 3 tuổi. Vào năm trẻ lên 4, thậm chí người lạ cũng phải hiểu được trẻ nói gì.

Những nguyên nhân khiến trẻ chậm nói

Nhiều nguyên nhân có thể khiến trẻ chậm phát triển khả năng nói và ngôn ngữ. Đôi khi chỉ là do trục trặc trong vòm miệng, như vôi lưỡi hoặc hàm ếch. Dây hãm ngắn cũng có thể hạn chế cử động của lưỡi khiến trẻ khó nói...

Trục trặc trong khả năng nghe cũng thường có liên quan đến việc chậm nói, đó là lý do vì sao trẻ nên được bác sĩ tai mũi họng kiểm tra khi có vấn đề về nói. Trẻ khó nghe cũng sẽ gặp khó khăn trong việc hiểu, bắt chước và sử dụng ngôn ngữ.

Làm sao khuyến khích bé học nói

- Trẻ học nói bằng cách bắt chước theo cha mẹ. Ban đầu, hãy phát âm những từ đơn giản. Sử dụng những câu-một-từ để tập cho bé phát âm. Ví dụ, bé sẽ nói “ma” khi cần gọi mẹ, nói ” bánh” khi đói bụng. Lặp đi

lập lại những từ bạn đang tập cho bé nói. Trẻ cần nghe thật nhiều trước khi chúng thử bắt chước.

- Trò chuyện với bé về những gì chúng đang chơi. Hãy ngồi xuống, nhìn vào mắt trẻ và cùng chơi với chúng. Như thế, bé sẽ “cởi mở” với bạn hơn.
- Mỗi buổi tối bạn hãy đọc chuyện cho bé nghe và tập cho bé kể lại câu chuyện.
- Giải thích cho con thế nào là “ăn cơm”, “đi ngủ”, “chơi” hay “đọc sách”. Dần dần bé sẽ biết nói chúng đang làm gì hay muốn được làm gì.
- Tạo cơ hội cho trẻ nói bằng cách để chúng lựa chọn giữa hai đồ vật hay hai đồ chơi. Ví dụ như bạn bé “Con thích uống sữa hay nước cam?”. Sau đó hãy chờ đợi và biểu lộ nét mặt của bạn để bé biết bạn đang muốn chúng trả lời.
- Hãy tỏ ra hào hứng khi con nói được một từ mới. Được khuyến khích, bé sẽ tiếp tục cố gắng hơn nhiều.

Khi con được gần hai tuổi, bạn nên thường xuyên trò chuyện với con. Điều đó sẽ làm tăng vốn từ vựng của trẻ và giúp chúng tự tin hơn khi bắt đầu đến tuổi đi học.

Dạy con nói điều hay

Giây phút con cất tiếng nói đầu tiên sẽ là một giây phút khó quên. bạn hãy dành nhiều thời gian gần gũi với con hơn để cùng bé tập nói những điều hay

để giúp bé hình thành nhân cách. Hẳn bạn cũng sẽ bớt lo lắng khi biết rằng
mãi đến năm bốn tuổi, nhà bác học Einstein mới bắt đầu biết nói.